

# Rede

# Paul de Groot

algemeen Secretaris der  
Communistische Partij van Nederland

uitgesproken op het

# 18e Congres

Gehouden op 5, 6 en 7 oktober 1956

Ons achttiende congres is op een vervroegde datum bijeengeroepen.

Dit is niet gebeurd, omdat gebleken zou zijn dat de besluiten van ons vorige, zeventiende, congres onjuist zouden zijn geweest en dringend herziening behoeven. Integendeel.

De beoordeling van de toestand in binnen- en buitenland en de politieke koers, die dit congres heeft aangegeven, zijn door de latere ontwikkeling bevestigd.

Maar wel hebben er nieuwe gebeurtenissen plaats gehad van zo ingrijpende en verheugende betekenis, dat de bespreking er van op een congres noodzakelijk is.

Gij zult U herinneren, kameraden, hoe ten tijde van het zeventiende congres de wonden van de oorlogen in Korea en Indo-China nog vers waren. Hoe de internationale toestand zich naar een gevaarlijk dieptepunt bewoog, toen de Westelijke mogendheden tot de herbewapening van West-Duitsland besloten hadden en tevens het besluit hadden genomen om als **eersten en onmiddellijk** in een eventuele oorlog atoom- en waterstofwapens te gebruiken.

Hiertegenover sloten de socialistische landen zich in het verdrag van Warschau aaneen.

Maar, ofschoon de toestand uiterst moeilijk was, wist ons congres vooruit te zien en verklaarde het vol vertrouwen: **onze vredespolitiek zal zegevieren!**

Wij maken ons geen illusies; op het ogenblik is dit nog niet zo ver.

Maar niettemin is op de toenmalige spanning een zekere ontspanning gevolgd.

Zij manifesteerde zich op de conferentie van de Grote Vier in juli 1955 te Genève.

Een nieuwe internationale toestand was geschapen.

Waaruit bestaat het nieuwe daarvan?

Ten eerste, dat het socialisme tot een wereldstelsel is geworden.

In 1917 was de Sowjet-Unie nog het eerste land, dat de weg van het socialisme opging, een land, dat 7 procent van de bevolking en 16 procent van de oppervlakte van de aarde omvatte.

In 1955 omvatten de socialistische staten 36 procent van de bevolking en 26 procent van de oppervlakte van de aarde; zij leveren ongeveer 30 procent van de industriële wereld-productie.

Zij zijn tot een aaneengesloten, goed in elkaar passend wereldstelsel uitgegroeid, waarin alle naties, groot of klein, gelijkwaardig zijn. Dank zij het socialistische stelsel groeit hun productie veel sneller dan die van de kapitalistische landen.

Zij vertegenwoordigen thans een enorme morele en materiële kracht, die geheel in dienst staat van de vrede en de vooruitgang.

Nieuw is ook de spronggewijze opstanding van de jonge, voormalige koloniale, staten in Azië en Afrika.

Wij zijn getuigen van de ineenstorting van het koloniale stelsel, dat de Westerse imperialisten door de eeuwen heen met bruto geweld in de tropische landen hadden ingevoerd.

India, Indonesië, Egypte en enkele kleinere volkeren hebben, na hun staatkundige bevrijding, ook hun economische bevrijding van het kolonialisme ter hand genomen.

Dit is mogelijk geworden doordat zij een neutrale,

✓redelievende politiek zijn gaan volgen, een politiek van vreedzaam naast elkaar bestaan en van economische samenwerking met het socialistische wereldstelsel.

De nieuwe internationale toestand staat verder in het teken van een grondige ommekeer in de openbare mening en is daar, naast de materiële factoren, ten dele door tot stand gebracht.

De openbare mening heeft zich er reeds in belangrijke mate van overtuigd, dat de vrees voor Sowjet-agressie ongegrond was.

Uit alle krachten bevorderd door de acties van de internationale vredesbeweging, is de vredeswil van de volksmassa's tot een grote kracht geworden, die er toe bijdraagt, dat de NAVO, de Amerikaanse oorlogsmachine, op losse schroeven is komen te staan.

Er is dus een internationale toestand ontstaan, waarvan terecht op het 20ste congres van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie gezegd is, dat wij er enkele jaren geleden niet van hadden durven dromen.

**Wij kunnen gerust zeggen, dat sinds de Oktober-revolutie van 1917 de internationale toestand nog nooit zo gunstig is geweest.**

Dat wil niet zeggen, dat wij nu op onze twee oren kunnen gaan slapen. Verre vandaar. De agressieve elementen laten niets na om het koude-oorlogsvuur opnieuw op te stoken. Zij beseffen, dat, niet alleen op moreel, maar vooral op militair gebied, het „Westelijke evenwicht”, waarop zij hun „politiek van kracht” gebouwd hadden, verloren is gegaan.

Maar zij gaan voort met de bewapeningswedloop, zij dringen hun satellietlanden steeds zwaardere bewapeningslasten op, elk voorstel tot ontwapening, hoe redelijk ook, wijzen zij van de hand.

Zij hebben al hun hoop gevestigd op de versnelde herbewapening van de Westduitse „Wehrmacht”, uitgerust met atoomwapens, en die gepaard gaat aan inschakeling van de SS en over het algemeen aan een bedenkelijke terugkeer van het fascistische verleden.

Het cynisme, waarmee het Adenauer-regime onze zuster-partij, de Communistische Partij van Duitsland, buiten de wet heeft gesteld, is een teken aan de wand.

Ik wilde tegen deze ongehoorde schending van de democratie en de vrijheid van de Duitse arbeidersklasse reeds bij het begin van dit congres ons krachtigste protest laten horen en tevens onze Duitse geestverwanten verzekeren van onze solidariteit met hun strijd. Wij hebben de vaste overtuiging, dat dit verbod niet alleen de vooruitstrevende ontwikkeling van Duitsland niet kan tegenhouden, doch, integendeel, de onvermijdelijke nederlaag van de oorlogszuchtige krachten in West-Duitsland slechts zal verhaasten.

Gewelddaden en sabelgerinkel kunnen niet langer de zwakte van de imperialistische machten verbergen. Dat hebben de gebeurtenissen rondom de kwestie van het Suez-kanaal bewezen.

Aan de ene kant was daar de daad van de Egyptische regering, die door nationalisatie de Suez-maatschappij uit handen van vreemde kapitalisten in handen van het soevereine volk bracht. De poging van de Engelse, Franse en Amerikaanse regeringen om hiertegen met wapengeweld op te treden en een ouderwetse koloniale oorlog om de olie te ontketenen, stuitte op de weerstand, niet alleen van het gehele Egyptische volk en

zijn Arabische vrienden, maar van alle progressieve staten en mensen in de wereld.

Deze Suez-kwestie heeft het bewijs geleverd, dat in onze tijd oorlog niet onvermijdelijk is.

Vijftien jaar geleden zou het Suez-conflict direct tot oorlog hebben geleid en die zou in korte tijd door de koloniale machten gewonnen zijn.

Vijftien jaar geleden zou geen enkele Egyptenaar er aan hebben durven denken het beheer van het kanaal uit handen van het koloniale kapitaal te nemen. Ook zou Egypte niet in staat zijn geweest de vaart normaal doorgang te doen vinden.

Nog is het oorlogsgevaar in het Midden-Oosten niet geweken. Maar er is bewezen hoe moeilijk het voor de imperialisten is geworden oorlogen te ontketenen en hoe machtig de vredeskrachten zijn, die hun de weg versperren.

Laat dit een les zijn voor de kolonialistische elementen in Nederland, die nog steeds hopen door militaire bedreiging en intimidatie vanuit de militaire basis op Nieuw-Guinea, het Indonesische volk op zijn weg naar volledige zelfstandigheid tegen te houden.

In verband met het Midden-Oosten lijkt het ons gewenst iets over de positie van de staat Israël te zeggen, welks lot velen in ons land ter harte gaat.

In het conflict rondom het Suez-kanaal gaat natuurlijk onze sympathie uit naar het Egyptische volk, dat voor zijn souvereiniteit opkomt. Maar ook het Israëli-sche volk heeft recht op zelfstandigheid en veiligheid. Jammer genoeg wordt dit recht door de huidige Israëli-sche regering dikwijls door agressief optreden in diskrediet gebracht. Wij delen in deze het standpunt van de Communistische Partij van Israël, die zich keert tegen het misbruik van zijn land als werktuig van de Verenigde Staten en Engeland tegen de Arabische volkeren. Onze kameraden streven naar een neutraal en vredelievend Israël, waardoor het zijn eigenlijke bestemming kan vervullen als toevluchtsoord voor hen, die door het anti-semitisme vervolgd worden en als grondgebied van een nieuwe natie, die evenveel recht op een plaats onder de zon heeft als alle andere naties.

Van de grootste betekenis voor de verbetering in de internationale toestand, en voor de vooruitgang van het communisme, is het 20ste congres van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie geweest.

Rondom dit congres is door de Amerikaanse propaganda een geweldige sensatie-campagne gevoerd over zekere fouten in het persoonlijke optreden van Stalin en van de veiligheidsorganen in de Sowjet-Unie.

sche vredespolitiek nog effectiever dan te voren is geworden, zoals uit de resultaten blijkt.

Ten derde, de afschaffing van de persoonsverheerlijking en van het gehele regime van uiterste centralisatie en beperking van de socialistische democratie in de staat en in de partij. Deze waren onvermijdelijk in tijden van burgeroorlog en wereldoorlog, doch onder de huidige machtsverhoudingen niet meer; zij werden daardoor tot een rem op de ontplooiing van het socialisme.

Ten vierde, het aansnijden van enkele theoretische vraagstukken van de internationale arbeidersbeweging met het doel, in overeenstemming met de gewijzigde verhoudingen, nieuwe wegen te banen voor de internationale eenheid van actie van socialisten en communisten voor verdere ontspanning en vrede, onder de leuze: „Als de arbeiders één worden, komt er nooit oorlog meer!”

De behandeling van deze vraagstukken heeft een bijzonder heilzame uitwerking, omdat zij de ideeën van Lenin in een nieuw licht heeft geplaatst, dat hun grote, actuele waarde opnieuw doet uitkomen. En omdat zij een einde heeft gemaakt aan de canonisatie van de theoretische en politieke uitspraken van Stalin, terwijl sommige daarvan aan critiek worden onderworpen.

Het staat thans aan het congres om een oordeel uit te spreken over de wijze, waarop het partijbestuur van onze partij de besluiten van het 20ste congres van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie heeft beoordeeld en daaruit enige conclusies heeft getrokken.

Een en ander is neergelegd in de resolutie van het partijbestuur van 10 april, in mijn inleiding in het partijbestuur op 23 juni, in de grondslag voor de congres-discussie en in het ontwerp-politieke resolutie voor dit congres.

Sta mij toe hieraan nog enig commentaar toe te voegen.

De Communistische Partij van de Sowjet-Unie wenste aanvankelijk de fouten, die Stalin in de laatste jaren van zijn leven in zake de schending van de socialistische wettelijkheid en de mensenrechten heeft begaan, huishoudelijk te behandelen. Op 30 juni heeft het Centraal Comité echter, helaas een beetje laat, een resolutie over de persoonsverheerlijking gepubliceerd, waarin de gehele zaak op hoog peil en in zijn historisch verband werd uiteengezet als de collectieve mening van het Centraal Comité.

Hierdoor is aan allerlei boosaardige interpretaties en laster, naar aanleiding van publikaties in de Amerikaanse pers en zijn afgietsels in andere landen, een eind gemaakt.

In de resolutie wordt aan de betekenis van Stalin recht gedaan, zonder de zwarte plekken in zijn activiteit en de schadelijke gevolgen daarvan te verbloemen.

Deze resolutie demonstreert de kracht en de moraal van het communisme.

Terecht werd gevraagd waar en wanneer een ander regime de moed en de eerlijkheid heeft opgebracht om het volk de waarheid te vertellen, hoe bitter die ook is.

Om maar één voorbeeld te noemen: In het rapport van de Parlementaire Enquête-commissie zijn tal van feiten bekend gemaakt, hoewel er ongetwijfeld nog vele

onbekend bleven, over de fouten tijdens de oorlog en de bezetting van personen die op het ogenblik weer de hoogste posten bezetten.

Waar en wanneer hebben wij ooit zelfcritiek van hen gehoord, van de ministers die de onvergeeflijkste misgrepen begingen, van de generaals die hun eed verbraken, van de zgn. Vertrouwensmannen, die met de vijand een accord sloten om het verzet te staken, van de autoriteiten, die de Joden-vervolgving hielpen uitvoeren, fouten die honderdduizenden Nederlanders het leven hebben gekost en het land onberekenbare schade toebrachten? Waar hebben ooit de ministers en partijleiders, die de koloniale oorlogen in Indonesië gevoerd hebben, het volk eerlijk opgebiecht welke gruweldaden en onrecht hierbij zijn begaan?

Wanneer van zulke zijde de Sowjet-partij beschuldigingen van „barbaarsheid”, „tyrannie” en dergelijke naar het hoofd geslingerd worden, dan zeggen wij: „Kijk in de spiegel, dan zien jullie barbaarsheid en tyrannie genoeg!”

Toen enkele partijgenoten en geestverwanten in het buitenland een discussie wilden beginnen over het gedrag van de vroegere medewerkers van Stalin, die ook in de tegenwoordige leiding zitten, heeft ons partijbestuur zich op het standpunt gesteld, dat dit een interne aangelegenheid is van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie en dat niemand anders bevoegd, noch in staat is om daarover te oordelen.

Wij hebben gezegd, dat allerlei uitwassen en misbruiken in de Sowjet-Unie niet los zijn te zien van de geweldige spanningen in de wereld in die tijd, van de bovenmenselijke taak die het Sowjet-volk moest verrichten om de oorlogsdreiging het hoofd te bieden.

En dat wij er liever over na moesten denken waarom wij, en ook onze geestverwanten in de grote kapitalistische landen, nog zulk een geringe bijdrage in de strijd voor de vrede hebben kunnen leveren, ondanks al onze inspanningen.

Het is voor de Sowjet-Unie en voor de mensheid een groot geluk, dat, na de dood van Stalin, door de partij een collectieve leiding kon worden gevormd, die elke speculatie van de oorlogsstokers op tweedracht en verwarring de bodem heeft ingeslagen en de zaak van het socialisme en de vrede met nog groter succes dan tevoren aanvoert. Daar hebben wij allen belang bij.

Wij kunnen kort zijn bij de weerlegging van de beschuldiging van de zijde van de PvdA en van anderen, dat de fouten van Stalin in het Sowjet-stelsel zouden wortelen. Als dat zo is, waarom komen zij dan nu niet meer voor, nu het Sowjet-stelsel juist sterker is geworden?

Doch er moet in dit verband nog iets gezegd worden over een opvatting, die luidde: Kan datgene wat in de Sowjet-Unie bestaat als ons voorbeeld van het socialisme beschouwd worden? Er is zeker een enorme industrie opgebouwd en er bestaat een hoog-ontwikkelde techniek. Maar waar blijft de socialistische mens?

Hierop antwoorden wij met de aan alle Marxisten bekende stelling, dat het maatschappelijke zijn het bewustzijn van de mensen bepaalt. Doch dat het **maatschappelijke zijn** eerder van kapitalisme naar socialisme omgevormd kan worden dan het **bewustzijn** van de mensen. Dat duurt veel langer en er zijn terugvallen mogelijk.

Aan de groei van de socialistische mens moet de opbouw van de socialistische economie en een socialistische staatsvorm onvermijdelijk voorafgaan.

Ons partijbestuur heeft ook stelling genomen tegen zulke opvattingen, die ons meestal van buiten af worden aangediend, alsof de critiek op de fouten van Stalin de volledige verloochening en „verguizing” ten gevolge zou moeten hebben.

Wij denken daar niet aan.

Voor ons is Stalin niets anders dan de verpersoonlijking van het Sowjet-volk, van het internationale communisme geweest.

Met die naam is ook een gehele periode van strijd van onze eigen partij verbonden, tegen het fascisme, in de bezettingstijd, tegen het opportunisme en trotskisme in onze ontwikkeling tot strijdbare partij van de arbeidersklasse.

Hoeveel fouten en vergissingen er daarbij ook zijn begaan, wij hebben geen reden om ons verleden te verloochenen, noch onze gemeenschappelijke strijd met onze kameraden in de gehele wereld en in de Sowjet-Unie in het bijzonder.

Wij hebben alle reden om daar trots op te zijn en dat zijn wij ook.

De fouten in de Sowjet-Unie en de volksdemocratische landen, die terecht gecritiseerd zijn, behoren thans tot het verleden; voor zover mogelijk zijn zij hersteld.

Wij hebben hierover nu voldoende gediscussieerd. En wij stellen voor om er een streep onder te zetten, althans voor zover het de gebeurtenissen betreft die in het verleden plaats vonden.

Wat wij echter moeten voortzetten is de kritische bestudering van theoretische en politieke vraagstukken, in het bijzonder de stelling van Stalin in enige vraagstukken, waartoe ook de partij-opbouw, de werkwijze en de methoden van leidinggeven behoren.

De behandeling van het vraagstuk van de verschillende wegen die in verschillende landen mogelijk zijn om het socialisme te verwezenlijken, door het 20ste congres, zal voor ons aanleiding zijn om de „Nederlandse weg naar het socialisme”, waarover ons beginsel-program van 1952 spreekt, nog nader te verwerken en te verduidelijken.

Onze partij heeft reeds onmiddellijk na de bevrijding zich in deze richting bewogen toen zij zich tot taak stelde „de voltooiing der democratie, het verzekeren van de onafhankelijkheid van ons land en het leveren van onze bijdrage tot een bestendige wereldvrede”.

(Waarheid, 7 juni 1945.)

Het 20ste congres heeft besloten tot het opnemen van contacten met de socialistische partijen in de kapitalistische landen met het doel tot eenheid van actie te komen voor het behoud van de vrede. En tevens tot beraad over de mogelijkheid tot overeenstemming inzake die vragen welke de arbeidersbeweging tot dusver verdeeld houden.

Dit besluit is buitengewoon gewichtig.

Men is reeds met de uitvoering begonnen, ofschoon iedereen het er over eens zal zijn dat hier vele moeilijk-

heden liggen en dat dit beraad veel tijd en tact zal vereisen.

Wij juichen dit besluit des te hartelijker toe, waar onze partij reeds in haar beginsel-program van 1946 verklaard had „dat zij wenste te werken aan de vereniging van de arbeiders in één politieke partij op principieel socialistische grondslag en in één zelfstandige vakbeweging”.

In de huidige toestand worden deze vraagstukken met dwingende kracht aan de orde gesteld.

De moeilijkheden die op onze weg liggen, om zelfs maar tot een zakelijk gesprek te komen met de P.v.d.A., zijn buitengewoon groot.

De Nederlandse socialistische partij behoort tot de weinige die tot dusver met een hardnekkigheid, een betere zaak waardig, elke aanraking met de Sowjet-Unie afwijzen.

Terwijl de Britse, Franse, Belgische en de socialistische partijen uit enkele Skandinavische landen officiële delegaties van hun partijbesturen naar de Sowjet-Unie hebben gestuurd, terwijl de socialistische Kamerleden uit deze landen deelnemen, en tot hun grote tevredenheid, aan de uitwisseling van parlementaire delegaties tussen de Sowjet-Unie, China, Polen en andere socialistische landen, blijven de Nederlandse socialisten achter hun ijzeren gordijn verschanst.

Gelukkig niet allen. Vooraanstaande leden van de Protestant-Christelijke werkgemeenschap van de P.v.d.A. hebben een ruimer inzicht getoond, doch dezen bewegen zich vooralsnog alleen op kerkelijk terrein.

Wij moeten die partijgenoten gelijk geven, die in de discussie hebben opgemerkt dat, ofschoon onze partij in haar beginselprograms een juiste houding heeft aangenomen in deze vraagstukken, haar dagelijks optreden en haar propaganda, vooral het optreden van de plaatselijke afdelingen, hiervan niet doordrongen is.

Hierin moet in de naaste toekomst verbetering komen.

In verband met de verhouding van onze partij tot andere Communistische Partijen, is in onze resolutie zelfcritiek geoefend, waarbij gezegd is dat het verkeerd was om critiekloos te staan tegenover alles wat in de Sowjet-Unie en andere socialistische landen gebeurt en gedaan wordt, om critiekloos en mechanisch internationale ervaringen en organisatie-vormen op onze partij over te dragen.

Wij hebben gezegd dat wij rekening moeten houden met de bijzonderheden van ons land, de tradities van onze arbeidersklasse en de praktische voorwaarden waaronder onze partij haar taak verricht.

Hieruit mag niet de conclusie worden getrokken, dat de Communistische Partij van de Sowjet-Unie met andere communistische partijen gelijk gesteld kan worden. De C.P.S.U. staat aan de spits van de internationale arbeidersbeweging wat haar ervaringen, haar rol in het wereldgebeuren en vooral wat haar prestaties betreft. Het kan ook niet betekenen dat wij voortaan geen internationale ervaringen tot verbetering van ons werk zouden mogen toepassen.

Doch daarnaast mogen ook de ervaringen van de Nederlandse arbeidersbeweging niet langer genegeerd worden. Ofschoon bepaalde organisatie-vormen en werkmethoden in ons land veelal in dienst stonden van een reformistische politiek, betekent dat niet dat wij hiervan niet veel kunnen leren.



De nieuwe internationale situatie stelt ons land voor het volgende probleem:

Of doorgaan met de militaire blokvorming, bewapeningswedloop en economische blokkade, hetgeen op de atoom-oorlog uitloopt.

President Eisenhower heeft op de conferentie van Genève gezegd, dat atoom-oorlog zelfmoord betekent.

Wij kunnen daarover van mening verschillen en voorop stellen, dat hij zelfmoord zou betekenen voor het kapitalistische stelsel. Doch hoe zulk een oorlog in wereldmaatstaf of zelfs in Europa ook zou aflopen, als Nederlanders kunnen wij er geen ogenblik aan twijfelen, dat hij, bij de stand van de huidige bewapeningstechniek, ons landje aan **totale vernietiging** blootstelt. Oorlog is voor ons land een gokspel met uitsluitend „nieten”.

Of definitief afzien van oorlog en de weg kiezen van het vreedzaam naast elkaar bestaan — de co-existentie — en de economische samenwerking — de co-operatie — tussen de socialistische en de kapitalistische landen.

Wanneer wij voor die weg pleiten, betekent dat niet dat wij ons neerleggen bij het vereeuwigen van het kapitalistische stelsel, bij een soort status-quo.

De strijd tussen socialisme en kapitalisme gaat voort, doch niet met atoomwapens, maar door vreedzame wedijver.

Het socialistische wereldstelsel aanvaardt die in vol vertrouwen op zijn superioriteit.

Als de kapitalisten in **hun** stelsel vertrouwen stellen, moeten ook zij de vreedzame uitdaging van het socialisme aanvaarden.

In ons Beginselprogramma is vastgelegd, dat de weg naar het socialisme in onze Nederlandse verhoudingen slechts in etappes doorlopen kan worden en dat de eerste etappe is: herstel van de nationale zelfstandigheid.

De voornaamste conclusie, die wij uit de nieuwe internationale toestand trekken is, dat er thans een reële mogelijkheid geopend wordt om langs geleidelijke weg de Amerikaanse overheersing terug te dringen en de nationale zelfstandigheid te herstellen.

Dit zal onze voornaamste doelstelling moeten zijn in de komende tijd en hierover spreekt de politieke resolutie, die aan ons congres is voorgelegd.

Ik zou het congres op het hart willen drukken zich goed te doordringen van de betekenis hiervan.

De veranderingen, waar ik in verband met het 20ste congres van de CPSU over gesproken heb, en de daarmee samenhangende heroriëntering, gaan met moeilijkheden, strijd en pijn gepaard.

Helaas is in het politieke leven de pijnloze bevalling nog niet uitgevonden.

Maar de pijn gaat over, en hoeft zelfs in de politiek niet erg te zijn, als je je gevoelens maar onder contrôle houdt en je niet door ouderwetse bakerpraat bang laat maken. De moeilijkheden gaan voorbij en de schade wordt hersteld, wanneer het nieuwe leven duidelijk en tastbaar voor ons ligt.

Het streven naar nationale zelfstandigheid beweegt zich van het stadium van propaganda naar het stadium van zijn concrete verwezenlijking.

Die verwezenlijking zal zich des te spoediger voltrekken, naarmate onze partij zich volkomen helder bewust wordt, en belangrijke delen van de arbeidersklasse en andere bevolkingsgroepen ervan weet te door-

dringen hoe onverdragelijk de afhankelijkheid van Amerika geworden is en hoe de bevrijding daarvan niet alleen de voorwaarde is voor de veiligheid, maar ook voor verhoging van het levenspeil van het werkende volk, voor het behoud van de werkgelegenheid en de politieke en sociale vooruitgang.

De Amerikaanse overheersing is het meest voelbaar op twee punten: de **bewapening** en de **buitenlandse handel**, waarbij ook het welzijn van de landbouw direct betrokken is.

Hoe staat het op het ogenblik met de bewapeningspolitiek, zoals die door de thans in Amerika heersende kringen wordt bedreven?

Wij kunnen ons daarvan een vrij duidelijk beeld vormen aan de hand van de ongegeneerde uitlatingen van generaal Gruenther, de opperbevelhebber van de NAVO, tijdens beraadslagingen in de Amerikaanse Senaatscommissie eind mei j.l.

Het onderwerp was de vraag of de NAVO bezig is uiteen te vallen.

De voorzitter, senator George, zei, dat als dit gebeurde, de Verenigde Staten zich uit Europa zouden moeten terugtrekken, hetgeen een stagnatie van de Amerikaanse economie, d.w.z. van de wapenindustrie zou betekenen.

Senator Fulbright stelde generaal Gruenther de volgende vraag:

„Gij hebt, naar ik meen, aangegeven dat er in de NAVO een zekere neiging bestaat om uit elkaar te vallen. Gij hebt verklaard, dat zij tot stand gekomen is uit angst, doch nu de angst afneemt, is er een neiging om uit elkaar te vallen. Is er, volgens U, de mogelijkheid om de angst te vervangen door een politieke integratie of iets dergelijks?”

Waarop generaal Gruenther o.a. antwoordde:

„Natuurlijk. Alles wat gedaan kan worden om in de geesten van onze NAVO-bondgenoten het geloof te wekken dat er gemeenschappelijke belangen bestaan tussen de Verenigde Staten en West-Europa, kan alleen maar nuttig zijn.”

Doch hij twijfelde er aan of het lukken zou.

„Ik ben van mening — zei hij — dat alle verdere uitbreiding van de eenheid van de NAVO moet uitgaan van het tegenwoordige militaire bondgenootschap.”

Want: „Onze enige kans om een effectief middel voor onze verdediging tegen het Sowjet-blok te hebben, is het stelsel van de bondgenootschappen.”

Dit gesprek in Washington illustreert op treffende wijze de huidige toestand:

- Het militaire NAVO-blok bestaat niet ter verdediging van West-Europa met de hulp van Amerika, maar omgekeerd ter verdediging van de belangen van Amerika met de hulp van West-Europa.
- Om de Westeuropese landen in de NAVO in te lijven, heeft men de boeman van de „Sowjet-agressie” uitgevonden. Intussen hebben de Westeuropese volkeren er zich steeds meer van overtuigd, dat die boeman niet bestaat. En zij willen zich lossen maken uit de Amerikaanse greep.
- Nu moet er iets anders op gevonden worden, een politieke unie of iets dergelijks, om de bewapening uit te breiden tot het uitsluitend heil en zegen van de Amerikaanse wapen-industrie.

En uitsluitend hiervoor zijn er twee NAVO-bevelheb-

bers in ons land geweest, één voor de verkiezingen en één tijdens de kabinetsformatie, om een vermindering van de militaire uitgaven te voorkomen en een verhoging daarvan te eisen.

Wij communisten betogen sinds jaar en dag, dat de militarisering op zijn hoogst een kortstondige schijnweldvaart teweeg kan brengen, maar terzelfdertijd de levenssappen van ons volk opteert, onze economie ondermijnt, inflatie voortbrengt en de sociale voorzieningen in gevaar brengt, nog afgezien van de schade die zij voor de woningbouw, het onderwijs, voor allen, voor onze jongemannen zelve meebrengt.

Deze waarheid is thans zo tastbaar geworden, dat ook personen als dr. Drees en de heer Tilanus de wens tot vermindering van de militaire uitgaven hebben uitgesproken, wat ongetwijfeld slechts een zwakke weergave was van wat er in steeds groter wordende kringen van onze bevolking leeft.

Maar waarom hebben zij bij de kabinetsformatie opnieuw het hoofd gebukt voor de NAVO-eisen? Omdat zij er voor terugschrikken om tegen het Amerikaanse dictaat de samenwerking met de socialistische landen te laten opwegen.

Als dit gebeurde, zouden de Amerikanen wel een toontje lager zingen.

Het argument, dat Nederland de NAVO nodig heeft voor zijn veiligheid en daarom alle verlangens van zijn Amerikaanse leiding heeft in te willigen, houdt geen steek.

Ten eerste hebben wij met de eigen woorden van generaal Gruenther aangetoond, dat de NAVO alleen het Amerikaanse belang dient.

Ten tweede is onder druk van de Amerikaanse leiding van de NAVO de herbewapening van de „Wehrmacht” in West-Duitsland doorgedreven, welke geen beveiliging, maar de **enige bedreiging** van ons land en van de vrede in Europa betekent.

Wel verre van onderworpenheid aan die leiding, is juist een meer zelfstandig optreden van Nederland, ook binnen de NAVO en andere blokken noodzakelijk, in het belang van onze veiligheid en om nieuwe waarborgen daarvoor te verschaffen.

Nederland, als klein land, dat bij een oorlog alles te verliezen en niets te winnen heeft, heeft tussen de grote mogendheden een andere, en betere, rol te vervullen.

Zij zou bijvoorbeeld gericht moeten zijn op het **opheffen** van het eenzijdige karakter van de NAVO als een door de Verenigde Staten overheerste organisatie en het **veranderen** ervan in een algemene organisatie ter garantie van de veiligheid en de soevereiniteit van alle Europese landen.

Op deze wijze, en gepaard aan algemene ontwapening, zou het gevaar van Duitse agressie en van elke agressie bezworen kunnen worden.

Wij hebben in de politieke resolutie geschetst op welke wijze dit zou kunnen geschieden, hetzij door openstelling van de NAVO voor de socialistische Europese landen, hetzij door vereniging met de organisatie van het pact van Warschau.

Artikel 12 van het Noord-Atlantisch verdrag opent de mogelijkheid van herziening tien jaar na inwerkingstelling, dat is in 1959. Deze herziening zal kunnen plaats vinden „met inachtneming van de factoren, welke als-

dan van invloed zijn op de vrede en de veiligheid in het Noord-Atlantische gebied, met inbegrip van de verdere ontwikkeling van algemene zowel als van regionale, binnen het kader van het Handvest van de Verenigde Naties vallende regelingen voor de handhaving van internationale vrede en veiligheid". Aldus de tekst.

Toen in 1949 het Noord-Atlantisch pact door de Nederlandse regering werd ondertekend, heeft de meerderheid van ons volk zich hierbij neergelegd.

De vraag is thans of het pact de door die meerderheid gewenste resultaten heeft gebracht, of niet de lasten die het ons oplegt te zwaar zijn geworden en of geen andere grondslag moet worden gezocht om duurzame veiligheid en verlichting van die lasten te verkrijgen.

Die grondslag bestaat in het vreedzaam naast elkaar bestaan van Oost en West en hun samenwerking voor de veiligheid en de vrede, waarvan het bestaan zelve van ons land afhangt.

En hoe staat het met de handel? Zoals bekend, is Nederland thans gebonden aan een „goederen-lijst", die de uitvoer naar de socialistische landen tot het uiterste beperkt. Voor China is die nog méér beperkt.

Bekijken wij de cijfers, dan blijkt dat ons land in China kocht voor de volgende bedragen: in 1953 voor 57,5 miljoen gulden, in 1954 voor 23,6 miljoen, in 1955 voor 30,8 miljoen en in de eerste helft van 1956 is dat nog iets opgelopen.

Daarentegen verkocht Nederland aan China in 1953 voor 15,2 miljoen, in 1954 voor 3,7 miljoen en in 1955 slechts voor 11,1 miljoen gulden.

De Sowjet-Unie verkocht aan Nederland voor: 118,8 miljoen in 1953, voor 87,5 miljoen in 1954, voor 114,6 miljoen in 1955.

Nederland van zijn kant leverde aan de Sowjet-Unie in 1953 voor 86,2 miljoen, in 1954 voor 124,5 miljoen en in 1955 voor 59,1 miljoen gulden.

Voor de andere socialistische landen is het beeld iets beter, maar over het algemeen beweegt de handel met het Oosten zich op een laag peil, waarbij de uitvoer achter blijft bij de invoer.

Dit is een direct gevolg van de Amerikaanse blokkade.

Tijdens het bezoek van zeven Nederlandse journalisten aan de Sowjet-Unie heeft Chroestsjow gezegd: „Wij kunnen er niet mee blijven doorgaan Russische krabben tegen Hollandse haring te ruilen. Waarom levert Nederland ons geen walvisvaarders? Omdat het niet mag van Amerika!"

Zo kan er een toestand ontstaan, waarin socialistische landen zeggen: Wij passen voor de handel met Nederland, er zijn nog meer kraampjes op de wereldmarkt!

Dat is één kant van de zaak.

De andere kant is, dat de Nederlandse handelsbalans de laatste tijd ongunstiger wordt.

De uitvoer is iets opgelopen, doch alleen door middel van een verscherpte prijsconcurrentie.

De invoer neemt daarentegen aanzienlijk toe, vooral uit Amerika. Het gevolg is een stijging van het invoeroverschot van 1089 miljoen gulden in het eerste halfjaar van 1955 tot 1432 miljoen in het eerste halfjaar van 1956.

In de Troonrede werd gewezen op toenemende spanningen op de wereldmarkt.

Het is duidelijk welk een bedreiging deze ontwikkeling betekent, wanneer wij nagaan dat een derde deel

van onze produktie op de uitvoer drijft, en de zich vergrotende industrie- en landbouwproduktie aan een instorting wordt blootgesteld wanneer de uitvoer niet voortdurend toeneemt.

Waarom legt het Nederlandse bedrijfsleven zich echter bij de Amerikaanse blokkade van de handel met het Oosten neer?

Van handelsstandpunt bekeken, is het toch niet voor tegenspraak vatbaar, dat hoe groter de keuze is van klanten en leveranciers, hoe meer de handel alle kanten uit kan, des te sterker hij komt te staan en des te betere voorwaarden hij kan bedingen, óók van Amerika.

De KLM heeft op dit punt een typisch voorbeeld gegeven, toen zij, na in Amerika de tegenwerking te hebben ondervonden, een accoord sloot met de Duitse Democratische Republiek. Misschien is dit niet bewust gebeurd, maar de uitwerking op de Amerikanen was duidelijk merkbaar.

Zo is het herstel van de nationale zelfstandigheid een levensvoorwaarde voor de nationale economie, voor de werkgelegenheid, voor gunstiger voorwaarden voor de arbeidersklasse, boeren en handelaars om een betere beloning voor hun arbeid af te dwingen en voor alle andere belangen die hiermee samenhangen.

Uit dit alles volgt dat thans meer dan ooit onze strijd voor de veiligheid, de welvaart en de toekomst van ons land samenvalt met onze solidariteit met de communistische en arbeiderspartijen in alle landen.

Als er thans een nieuwe wereld voor ons volk openstaat, is dat voor alles te danken aan de heldenmoed, de offervaardigheid en de kracht van de werkers van de Sowjet-Unie en van hun aanvoester, de Communistische Partij van de Sowjet-Unie.

Dat is te danken aan de werkers van het nieuwe China en hun grote communistische partij, waarvan wij zoveel kunnen leren, aan het werk van al die miljoenen in de landen van het socialistische wereldstelsel.

Niets en niemand zal deze internationale solidariteit kunnen verzwakken, omdat zij berust op onze gemeenschappelijke trouw aan de levende beginselen van het Marxisme-Leninisme, op ons gemeenschappelijk belang bij de vrede, op onze eenheid als proletariërs aller landen in de strijd tegen de slavernij van het kapitalisme en voor de triomf van het socialisme!

Ik wilde nu overgaan tot enkele beschouwingen over de binnenlandse toestand.

En ik begin met de verkiezingen, die op 13 juni plaats vonden.

Deze verkiezingen stonden in het teken van een offensief van de reactie, onder aanvoering van de KVP, die haar greep op de regering wilde vergroten en de PvdA in een totaal ondergeschikte positie wilde terugdringen of zelfs geheel uit de regering verwijderen.

Waarom wil de groot-kapitalistische reactie dat? Ik geloof, dat er drie redenen voor aan te geven zijn.

Ten eerste de eisen van de Amerikaanse leidende kringen om de bewapening verder op te schroeven en de koude oorlog te activeren.

Ten tweede de economische en financiële vooruitzichten.

Het een hangt met het andere samen.

Het is ons niet mogelijk geweest, gezien de opzet van dit congres, de economische ontleding van het 17de congres vandaag verder uit te werken en de tekortkomin-

gen die hiervan aan de dag gekomen zijn, te bespreken. Dit zal een dringende taak zijn voor onze partij in de komende tijd.

Doch één ding staat vast. Op het ogenblik is reeds de wankelbaarheid en de kwetsbaarheid van de huidige conjunctuur duidelijk zichtbaar.

De kapitalisten en de burgerlijke economen voorzien ernstige spanningen. De inflatie neemt onrustbarend toe en daarmee de duurte van het levensonderhoud.

Onder de druk van de klassenstrijd en de schaarste aan arbeidskrachten hebben de regering en de ondernemers in de laatste jaren zekere concessies moeten doen.

Om de laatste te noemen: de 3 en de 6 procent, die aan viervijfden van de werknemers moesten worden toegekend, verbetering van vakantietoelagen en andere toelagen, de ouderdomsvoorziening en andere maatregelen.

Deze verbeteringen gingen gepaard aan vergroting van de intensiteit van de arbeid, verlenging van de arbeidsdag en steeds meer vrouwenarbeid.

Een groot deel van de verlichting van het bestaan van de werkers is intussen reeds ongedaan gemaakt door de stijging van de prijzen.

En nu maakt de reactie zich op om niet alleen nieuwe loonsverhogingen tegen te gaan, doch integendeel de koopkracht van de huidige lonen verder te ondergraven.

Zij wil de afschaffing van de omzetbelasting op suiker en textiel opheffen en daarmee de compensatie voor de laatste huurverhoging ongedaan maken. Zij wil de belastingverlagingen, voorzover die de werkende mensen ten goede kwamen, voor een deel terugnemen.

Zij wil nieuwe vaste lasten als de premie voor de ouderdomsverzekering en een eventuele huurverhoging op de portemonnaie van de arbeider en de kleine man afwentelen.

In de landbouw nemen de moeilijkheden toe. Grote aantallen kleine en zelfs middelboeren hadden het laatste jaar een geringer inkomen dan de contractlonen voor landarbeiders.

De reactie weigert echter de garantieprijzen te verbeteren door rijkshulp en wenst eventuele prijsverhoging van landbouwprodukten op de verbruiker af te wentelen.

Alles laat voorzien, dat het komende jaar een jaar vol grote economische, financiële en daarmee ook sociale spanningen zal zijn, waarbij het grote ondernemerskapitaal een straf bewind in zijn voordeel, een soort nieuwe Colijnse aanpassingspolitiek denkt door te voeren.

Ten derde zijn de betrekkingen met Indonesië uiterst slecht geworden, zowel economisch als politiek.

Gedragen door de hoge golven van de bevrijdingsbeweging in Azië en Afrika tornt het Indonesische volk steeds krachtiger op tegen de verschrikkelijke ellende, waarin het door het Nederlandse koloniale kapitaal nog steeds gedompeld blijft.

Een machtige uiting van dit anti-koloniale, nationale verzet waren de verkiezingen in september en in december van het vorige jaar, waarbij o.a. de Communistische Partij van Indonesië als een der vier grote partijen van ons tachtig miljoen tellende broedervolk te voorschijn kwam. De grotere zelfstandigheid in de

buitenlandse politiek, die het gevolg van de verkiezingen was, kwam reeds tot uiting in het gebruik maken van de mogelijkheden tot economische samenwerking met de landen van het socialistische wereldstelsel. Tijdens het jongste bezoek van president Sukarno aan de Sowjet-Unie werden belangrijke handelsovereenkomsten en vooral vriendschapsbanden gesloten. De Sowjet-Unie verstrekke Indonesië een lening van 100 miljoen dollar en dit alles zonder politieke of militaire voorwaarden, op voet van volkomen gelijkwaardigheid.

De Nederlandse reactie vervalt echter van kwaad tot erger. Zij wenst de „harde politiek” tegenover het Indonesische volk te vervolgen, waarbij zij koers blijft zetten op militaire pressie, o.a. door het opnemen van Nieuw-Guinea in de Grondwet als „Nederlands grondgebied”.

Er is een nieuw element in de binnenlandse toestand aan de dag getreden, waarover ik iets zeggen moet.

Dat is de koningskwestie.

Het wordt hoe langer hoe duidelijker wat de bedoeling is van de buitenlandse pers-campagne rondom bepaalde particuliere verhoudingen aan het Hof.

Kort en goed komt het hier op neer, dat er een streven van Amerikaanse, en hiermee verbonden kringen in ons land, waarneembaar is om de Koningin tot aftreden te bewegen ten gunste van Prinses Beatrix.

De mogelijkheid bestaat dat dit gepaard zou gaan met een overwegen van de invloed van Prins Bernhard, wiens sympathieën bekend zijn. Er zou voor ons als partij geen aanleiding bestaan in deze kwestie stelling te nemen, doch het lijkt ons gewenst ons bezig te houden met de uitwerking, die een eventueel tot uitvoering komen van genoemd streven op het politieke leven zou kunnen hebben.

Er bestaat in ons land geen actieve stroming tegen het Koningschap, o.i. als gevolg van het feit dat het sinds lange tijd niet meer in dienst stond van een reactionair streven, zoals dat wel eens het geval is geweest toen de kreet „Leve Willem III” verbonden werd aan de wens om alle socialen in een harington te deponeren.

Tijdens de oorlog stond het vorstenhuis aan de goede kant. Daarom is het Koningschap op het ogenblik geen strijdvraag, die de hartstochten beweegt.

Maar het staat te bezien of dit zo blijven zou, indien er een vervanging van Koningin Juliana zou plaats vinden, als hiervoor geschetst.

Dit zou niet anders gezien kunnen worden dan als het gevolg van buitenlandse inmenging, om het streven naar vrede en herstel van de zelfstandigheid onder ons volk tegen te gaan, om de Amerikaanse en Westduitse agressieve invloeden te versterken.

Dit zijn enige der doelstellingen van de reactie en zij had gehoopt hiertoe een grote slag te slaan door een overwinning van Romme, waardoor de KVP de grootste partij zou zijn geworden.

De verkiezingsuitslag heeft anders uitgepakt.

Romme ging, na fusie van de KVP met de KNP, met bijna één procent terug in vergelijking met beide partijen in 1954.

Ook de protestants-christelijke partijen verloren aanzienlijk. De actie van onze partij onder de leuze „Eenheid tegen Romme” heeft hierin een grote rol

gespeeld; zij was de inspirator van de strijd van de volksmassa tegen de reactie.

Was de nederlaag van de reactie op zichzelf het gevolg van een opschuiving naar links onder de massa, toch was het effect hiervan onvoldoende.

Want onze partij heeft haar positie niet kunnen versterken, zij heeft integendeel verliezen geleden.

Kameraden, uit de publikaties over de zitting van het Partijbestuur, die aan de uitslag van de verkiezingen was gewijd, hebt U de beoordeling er van door het Partijbestuur kunnen lezen.

Ik wil enkele punten hier nog verder toelichten.

Uit alles was gebleken, dat onze partij zich in het laatste jaar weer in opwaartse richting ging bewegen.

Het netto-ledental nam belangrijk toe, na Genève won onze krant vele abonnees, de sympathie voor onze politiek nam toe.

Dit kwam tot stilstaan onmiddellijk na de publikaties over de fouten van Stalin en de tomeloze ophitsingscampagne tegen het communisme door de wereldreactie.

Toch heeft onze partij bij de verkiezingen hiertegen in vele plaatsen op prachtige wijze stand gehouden.

Van veel belang was de vooruitgang in Rotterdam en andere Zuidhollandse industrie-plaatsen, in Eindhoven, de Philipsstad, in de stad Groningen, in Arnhem en andere plaatsen.

Doch voornamelijk in Amsterdam en Noord-Holland was onze partij niet in staat de klappen op voldoende wijze op te vangen.

De totale achteruitgang met 11.319 stemmen, in vergelijking met 1954, is hieraan te wijten.

Ons Partijbestuur meende daarom, dat de hetz-campagne rondom de fouten van Stalin vooral in die gebieden een rol heeft gespeeld, waar de invloed van de partij het breedst is en zij haar leden en aanhangers niet tijdig en niet voldoende heeft bereikt en opgeklaard.

Doch hiermee is lang niet alles te verklaren. Als wij het antwoord willen samenvatten, dat door de intensieve partijdiscussie op de vraag is gegeven, waarom onze partij niet alleen bij de laatste verkiezingen, maar in de gehele periode van de laatste jaren niet verder komt, dan luidt dit:

**onze partij-politiek was en is juist, maar de uitvoering schiet tekort.**

Laat mij pogen de drie voornaamste punten te bespreken, waarop wij tekortschieten.

Ik wil voorop stellen, dat, misschien onder invloed der omstandigheden waaronder dit congres in korte tijd is voorbereid, in de discussiegrondslag de nadruk teveel is gelegd op de organisatievraagstukken.

Ons werk tot organisatie van de massa-actie echter verdient onze grootste aandacht en in dit verband het vraagstuk van de eenheid van de arbeidersklasse.

Het is opmerkelijk, dat onze partij succes boekte of zich staande kon houden daar waar zij actief is opgetreden in de klassenstrijd, in de agitatie voor de 3 en de 6 procent en in de stakingen, vooral te Rotterdam, Groningen en elders.

Waarschijnlijk zijn de slechte afwerking van de Amsterdamse overheidsstaking en de onvoldoende actie tegen het slachtofferen van 62 actieve arbeiders, de lauwe en aarzelende houding van onze partij in de bouwvakstaking in Amsterdam mede van invloed geweest op



de verkiezingsuitslag. Verder zijn er opportunistische opvattingen voorgekomen in het streven naar eenheid van communisten en socialisten.

Dit streven kan niet gediend worden door het „soebatten” om de socialisten, door het zoeken naar ideologische compromissen, of het verzwijgen van critiek op die elementen in de PvdA, die door dik en dun de Amerikaanse en reactionaire politiek ondersteunen of er voor capituleren.

De eenheid moet door kameraadschappelijke contacten en discussies voorbereid worden, door opklaring en overtuiging. Maar uiteindelijk kan zij eerst tot werkelijkheid worden in de actieve strijd en door de strijd, voor de dagelijkse belangen van het werkende volk, de vrede en de nationale zelfstandigheid.

Bij onze pogingen om een linkse coördinatie tot stand te brengen, tot het verzamelen van alle democratische krachten voor een linkse regering, is de grootste soepelheid gewenst. Wij zijn bereid alle personen en organisaties verregaand tegemoet te komen, bijvoorbeeld ook groepen zoals de „Socialistische Unie”, om gezamenlijk iets te bereiken, voor concrete acties of gemeenschappelijk optreden.

Maar op één punt zijn wij onverzoenlijk, dat is de noodzakelijkheid en de eigen taak van de Marxistisch-Leninistische partij van de arbeidersklasse, van onze partij.

Van een prijsgeven van de ideologie of het klassekarakter van onze partij kan geen sprake zijn, daar is geen discussie over mogelijk. Integendeel, juist in de tegenwoordige tijd worden de rol en het gewicht van onze partij van de arbeidersklasse, van de Marxistisch-Leninistische ideologie, steeds groter.

De actie voor de arbeiderseisen wordt geweldig geschaad door de verdeeldheid van de vakbeweging, door het feit dat er nog geen fusie is tot stand gekomen van de EVC met het NVV.

Internationaal is die schade nog groter en het Wereldvakverbond spant zijn krachten in om weer opnieuw de organisatorische eenheid van de vakbeweging in de gehele wereld te herstellen, die in 1945 zo hoopvol begonnen is.

Wij ondersteunen uit alle krachten het streven van de EVC naar fusie met het NVV.

Maar de eenheid bereikt alleen haar doel als ze de arbeidersklasse en haar organisaties sterker maakt. Dat doel wordt niet door eenzijdige liquidatie gediend, integendeel, eenzijdige liquidatie van de EVC zou een verzwakking van de krachten van onze arbeidersklasse ten gevolge hebben. Men kan de dingen niet forceren, de eenheid van de vakbeweging zal groeien naarmate ook op het politieke terrein de socialisten en communisten elkaar nader komen.

Alleen al het gepraat over liquidatie van de EVC veroorzaakt schade, onze partij moet zich daarvoor hoeden.

Een verdere, ernstige tekortkoming bij de uitvoering van onze partijpolitiek is ons zwakke werk op het platteland, onder de boeren.

Er is een tijd geweest, dat hier weinig perspectieven lagen, dat op het platteland de werkers en zelfstandigen ontoegankelijk voor onze inzichten leken.

Maar dat is geheel veranderd. De verschuivingen naar links, uit de verstarde confessionele partijen, op het platteland zijn hiervoor een vingerwijzing.

Grote aandacht aan de agitatie, propaganda en organisatie op het platteland, alle aandacht voor de strijd der boeren voor een beloning die hen in staat stelt te leven, ten koste van de winsten van de grote industrie, dat is het gebod van onze tijd!

Ik zal mij beperken voor wat de vernieuwing van de organisatie, werkwijze en methoden van partijleiding betreft.

Alles wat wij in deze overwegen en, na rijp beraad, zonder overhaasting, zullen gaan toepassen, kan maar één doel hebben: het verlevendigen van het politieke denken in de partij, waartoe de ontplooiing en strikte handhaving van de partijdemocratie nodig zijn. Er moeten waarborgen voor de democratie worden geschapen en wij zullen uit de rijke ervaringen van de internationale, en niet het minst ook van de Nederlandse arbeidersbeweging, moeten putten om de juiste methode te vinden om dit doel te verwezenlijken.

Ook hier is één punt waaraan niet geraakt kan en mag worden, op gevaar af tot machteloosheid en stuurloosheid te worden gedoemd. Dat zijn de Marxistisch-Leninistische organisatiebeginselen, de eenheid van ideologie en het democratisch centralisme.

Slechts daardoor is de partij in staat als één man te handelen, de active voorhoede en organisator te zijn in de strijd van de massa.

Het 20ste congres van de CPSU was een machtige impuls tot een fris en levenwekkend denken, het heeft heilige huisjes omvergeworpen, jarenlange starheid verbroken en een discussie teweeg gebracht van ongekende breedte en diepte.

Ook in onze partij. Dit proces is nog slechts in zijn aanvang. Maar laat ons, hoe fris van de lever wij er ook op los gaan, nooit vergeten, dat al het goede in zijn tegendeel omslaat, en tot een kwaad wordt, wanneer men het overdrijft.

In de discussie in de afdelingen heeft het niet aan scherpe critiek ontbroken. Sommige partijgenoten hebben daarbij ook foutieve meningen naar voren gebracht, die in hoofdzaak neerkwamen op een terugwijken voor de druk van de tegenstanders, een toegeven aan defaitisme en een afbuigen naar sociaaldemocratische opvattingen.

Wij moesten deze meningen afwijzen en zullen dat ook verder moeten doen.

Maar dat mag er niet toe leiden, dat partijgenoten, die in de hitte van de meningenstrijd te ver naar de een of andere kant doorslaan, worden afgeslacht of dat men hun etiketjes opplakt. Onze meningenstrijd is er om de beste oplossingen voor onze vraagstukken te vinden en om elkaar daarvan te overtuigen.

Diegenen die van de Marxistisch-Leninistische beginselen afgeweken zijn, moeten wij helpen die beginselen beter te begrijpen. Er zijn thans alle mogelijkheden om partijgenoten, die ter goeder trouw zijn, van de kracht en de doelmatigheid van de partijpolitiek te overtuigen. Daarvoor is het nodig om aan beginselvastheid ook geduld en kameraadschappelijkheid te paren, om allen tot de grootst mogelijke activiteit aan te sporen en ook diegenen, die onder de indruk van hun geschokte gevoelens de partij verlaten hebben, weer terug te winnen.

Uit de verslagen van de ledenvergaderingen blijkt nu reeds, dat in de partij eensgezindheid bestaat over de algemene politieke lijn.

Het is onze taak de partij nu nog hechter aaneen te

men, maar geheel rondom de besluiten te verenigen, ons congres zal nemen.

En van nu af aan de werving weer op volle kracht te slaan. Wij gaan nu een tijd tegemoet, waarin in 't binnenland 'n nieuwe toestand bezig is te rijpen. Het is waar, wat het tempo van de politieke ontwikkelingen betreft, behoort ons land niet tot de vlugste.

Wettemin is een kabinetscrisis van tot dusver 115 dagen niet gewoon meer. Zij bewijst, dat een keerpunt bereikt, ofschoon de tegengestelde krachten in hun vorige worsteling elkaar zo omklemd houden, dat nog geen beslissing bereikt is.

De poging van De Gaay Fortman tot vorming van een rechtse regering is mislukt.

De druk van de werkende massa was zo groot, dat men van de protestants-christelijke partijen en de VVD hiervan af hebben gezien.

Dit bewijst, dat een linkse regering mogelijk is, die ook deze kringen zou kunnen meeslepen en winnen voor een politiek van vrede en nationale zelfstandigheid.

De leiding van de PvdA wil daar echter tot dusver niets van weten.

Mr Burger heeft zich ten doel gesteld het oude kabinet eer op te lappen, waarbij aan de rechtse invloed weer nieuwe concessies worden gedaan.

Waarom wil de leiding van de PvdA zich niet inspannen voor de vorming van een linkse regering, ofschoon de uitspraak van de kiezers dit verlangt?

Waarom doet de PvdA mee aan de walgelijke koelhandel in zetels, het eindeloos geknoei en gekuip, dat de huidige kabinetformatie te zien geeft en die het gehele volk misselijk maakt?

Omdat Drees, Burger en hun geestverwanten geen afstand willen doen van het onvruchtbare anti-communistische, dat door het Amerikaanse monopolie-kapitaal gesticht wordt, en waardoor de verdeeldheid van de arbeidersklasse kunstmatig in stand wordt gehouden.

Want zonder de samenwerking met de communisten is geen linkse regering mogelijk!

Zonder samenwerking met de communisten is geen enkele progressieve politiek mogelijk!

Dit is de ware achtergrond van de lange duur van de kabinetscrisis.

Doordat zij met deze onontkoombare werkelijkheid geen rekening wil houden, werpt de PvdA-leiding zich opnieuw in de armen van de reactie, van Romme, die zij in de verkiezingscampagne terecht als de onderwijzer van de democratie en het levenspeil van de arbeiders heeft gebrandmerkt.

„Gij moet kiezen tussen Drees of Romme”, zei de PvdA tijdens de verkiezingen.

Doch als de plannen van Burger doorgaan is de uitkomst zo: men stemde Drees, maar men kreeg Romme!

Komt het oude kabinet terug, dan betekent dat nog niet, dat de oude politiek voortgezet wordt.

Want de toekomstige regeringspolitiek dreigt een verhaling te worden van wat er in 1951 gebeurde, n.l. verzwaarde militaire lasten en consumptiebeperking!

Het lijdt geen twijfel, dat dit op grote weerstand bij de arbeidersklasse en alle werkende mensen stuiten moet.

Reeds heeft het NVV moeten aankondigen zich te willen verzetten tegen de wederinvoering van de omzetbelasting op textiel en suiker en tegen een nieuwe huurverhoging. De typografenstaking was een teken dat tot

sluiten, haar geheel rondom de besluiten te verenigen, die ons congres zal nemen.

En van nu af aan de werving weer op volle kracht aan te pakken. Wij gaan nu een tijd tegemoet, waarin ook in 't binnenland 'n nieuwe toestand bezig is te rijpen.

Het is waar, wat het tempo van de politieke ontwikkeling betreft, behoort ons land niet tot de vlugste.

Niettemin is een kabinetscrisis van tot dusver 115 dagen niet gewoon meer. Zij bewijst, dat een keerpunt is bereikt, ofschoon de tegengestelde krachten in hun hevige worsteling elkaar zo omklemd houden, dat nog geen beslissing bereikt is.

De poging van De Gaay Fortman tot vorming van een rechtse regering is mislukt.

De druk van de werkende massa was zo groot, dat delen van de protestants-christelijke partijen en de VVD hiervan af hebben gezien.

Dit bewijst, dat een linkse regering mogelijk is, die ook deze kringen zou kunnen meeslepen en winnen voor een politiek van vrede en nationale zelfstandigheid.

De leiding van de PvdA wil daar echter tot dusver niets van weten.

Mr Burger heeft zich ten doel gesteld het oude kabinet weer op te lappen, waarbij aan de rechtse invloed weer nieuwe concessies worden gedaan.

Waarom wil de leiding van de PvdA zich niet inspannen voor de vorming van een linkse regering, ofschoon de uitspraak van de kiezers dit verlangt?

Waarom doet de PvdA mee aan de walgelijke koe-handel in zetels, het eindeloos geknoei en gekuip, dat de huidige kabinetsformatie te zien geeft en die het gehele volk misselijk maakt?

Omdat Drees, Burger en hun geestverwanten geen afstand willen doen van het onvruchtbare anti-communisme, dat door het Amerikaanse monopolie-kapitaal geëist wordt, en waardoor de verdeeldheid van de arbeidersklasse kunstmatig in stand wordt gehouden.

Want zonder de samenwerking met de communisten is geen linkse regering mogelijk!

Zonder samenwerking met de communisten is geen enkele progressieve politiek mogelijk!

Dit is de ware achtergrond van de lange duur van de kabinetscrisis.

Doordat zij met deze onontkoombare werkelijkheid geen rekening wil houden, werpt de PvdA-leiding zich opnieuw in de armen van de reactie, van Romme, die zij in de verkiezingscampagne terecht als de ondermijner van de democratie en het levenspeil van de arbeiders heeft gebrandmerkt.

„Gij moet kiezen tussen Drees of Romme”, zei de PvdA tijdens de verkiezingen.

Doch als de plannen van Burger doorgaan is de uitkomst zo: **men stemde Drees, maar men kreeg Romme!**

Komt het oude kabinet terug, dan betekent dat nog niet, dat de oude politiek voortgezet wordt.

Want de toekomstige regeringspolitiek dreigt een herhaling te worden van wat er in 1951 gebeurde, n.l. verzwaarde militaire lasten en consumptiebeperking!

Het lijdt geen twijfel, dat dit op grote weerstand bij de arbeidersklasse en alle werkende mensen stuiten moet.

Reeds heeft het NVV moeten aankondigen zich te zullen verzetten tegen de wederinvoering van de omzetbelasting op textiel en suiker en tegen een nieuwe huurverhoging. De typografenstaking was een teken dat tot

bij de oudste groep van het NVV het geduld ten einde is.

In de rijen van de socialistische arbeiders en intellectuelen groeit de stroming voor coëxistentie met de socialistische wereld. Een actie voor het verbod van atoomproeven heeft een ongekend breed karakter aangenomen.

Het verzet tegen de brutale kolonialistische politiek tegenover Indonesië breekt zich baan in de vorm van het optreden van de Hervormde Kerk voor het loslaten van Nieuw-Guinea en nieuwe onderhandelingen met de Indonesische Republiek. Onze partij heeft in de komende tijd een gewichtige, men kan zonder overdrijving zelfs zeggen, een beslissende rol te vervullen.

Onze partij bezit de wil en het vermogen om al deze krachten, uit verscheidene kringen der bevolking, te bezielen en op te stuwen, te verenigen en in de strijd te brengen om alle weerstanden te overwinnen op de weg naar een linkse regering.

Partijgenoten,

Wij hebben een moeilijke tijd doorgemaakt.

Maar wij mogen, tot geen enkele prijs, het vertrouwen in ons zelf en in de roeping van onze partij aan het wankele laten brengen.

Integendeel, ondanks tegenslagen en dramatische schokken, kunnen wij vol vertrouwen de nieuwe, hoopvolle toekomst tegemoet gaan.

Overziet, partijgenoten, opnieuw in uw gedachten de strijd die wij gestreden hebben, in de oorlog voor de overwinning op het fascisme, voor het terugdringen van de dreiging van een derde wereldoorlog met atoombommen, voor het bereiken van ontspanning, de hardnekkige gevechten voor brood en vrijheid tegen de reactie en het grootkapitaal.

Overziet nog eens de moeilijke strijd om onze partij te verdedigen tegen alle aanslagen, tegen laster, discriminatie, voor 't bewaren van haar eenheid en haar trouw aan haar beginselen, die de weg wijzen naar een nieuwe samenleving, naar het socialisme en het communisme.

In deze ongelooflijk moeilijke strijd hadden wij nooit stand kunnen houden als wij niet in geest en actie hand in hand zouden hebben gestaan met de communistische beweging in de gehele wereld, met de voorhoede daarvan, de Communistische Partij van de Sowjet-Unie.

Mogen er ook al fouten zijn begaan, die terecht gecritiseerd en hersteld worden, nooit mogen wij uit het oog verliezen, dat deze verbondenheid het onderpand is van de overwinning van de arbeidersklasse op haar uitbuiters, van de vredelievende krachten op de krachten van de oorlog, van de socialistische mensheid op de barbaarsheid van het kapitalisme.

Onze partij heeft in de afgelopen tijd zonder twijfel grote moed aan de dag gelegd. Maar moed is niet voldoende, er moet ook volharding mee gepaard gaan, volharding en uithoudingsvermogen.

Als onze zelfcritiek, de vaststelling van onze politiek en de vernieuwing van onze werkwijzen in die geest besproken zullen worden, dan zal ons 18de congres een grote betekenis krijgen in de geschiedenis van onze partij.

Leve de CPN, de strijdende voorhoede van de arbeidersklasse en alle vredelievende en nationale krachten!

Leve het vaandel van het Marxisme-Leninisme, waarin geschreven staat: „Proletariërs aller landen, verenigt U!”